

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060301

DOM
2016-04-12
Stockholm

Mål nr
M 4400-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-04-21 i mål nr M 5056-14, se bilaga

KLAGANDE

Länsstyrelsen i Skåne län

MOTPART

Lomma Hårdkrom AB
234 22 Lomma

SAKEN

Föreläggande om säkerhetsrapport samt intern plan för räddningsinsatser för Lomma Hårdkrom AB, fastigheten X i Lomma kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår yrkandet om att det ska hämtas in ett förhandsavgörande från EU-domstolen.
2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1264559

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa länsstyrelsens beslut.

Länsstyrelsen har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska begära förhandsavgörande från EU-domstolen avseende hur not 2 och 3 till Seveso III-direktivets bilaga 1 ska tolkas.

Lomma Hårdkrom AB (bolaget) har motsatt sig länsstyrelsens yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har till stöd för sin talan i huvudsak anfört följande. Mark- och miljödomstolen kommer i domen till slutsatsen att vattenlösningar av kromtrioxid utgör beredningar eller blandningar av ämnet ifråga. Detta innebär enligt länsstyrelsens mening att klassificeringsreglerna bör tillämpas, och klassificeringen och mängden av vattenbadet avgör om verksamheten omfattas av Sevesoreglerna. Konsekvensen av den tolkning av Sevesoreglerna som mark- och miljödomstolen gör blir omfattande. Med bedömningen, att enbart det rena ämnet som ingår i en blandning ska räknas in i mängderna farliga ämnen, skulle enligt länsstyrelsens bedömning ett stort antal anläggningar som idag har bedömts omfattas av Sevesoreglerna inte längre göra det. Detta gäller oavsett kategori av ämne.

Länsstyrelsens bedömning initialt i ärendet utgick från bolagets uppgifter om koncentrationen av kromtrioxid i ytbehandlingsbaden och den klassning som innehållet utifrån dessa uppgifter erhöll enligt då gällande klassificeringsregler. Mark- och miljödomstolen har i domen konstaterat att innehållet i ytbehandlingsbaden utgör en blandning av kromtrioxid och vatten. Bolaget hävdar att det i ytbehandlingsbaden råder ett jämviktsförhållande vilket gör att dessa till stor del utgörs av ett nytt ämne, kromsyra; ett ämne med andra egenskaper än kromtrioxid. Huruvida innehållet i ytbehandlingsbaden ska ses som en blandning innehållande 13,5 % kromtrioxid med

därmed tillämpade regler för klassificering av blandningar eller om de ska klassas utifrån innehållet av det bildade ämnet kromsyra och dess egenskaper ligger utanför länsstyrelsens kompetens att avgöra. Länsstyrelsen hänvisar till Kemikalieinspektionen (KEMI) som är expertmyndighet för klassificeringsfrågor.

Vid klassificering av innehållet i ytbehandlingsbadet bör hänsyn tas till halt och farokategori för kromtrioxid och kromsyra. Till det ska en egenklassificering för akut toxicitet göras, eftersom en sådan måste göras för de egenskaper som inte har harmoniserad klassificering. Bolaget har inte gjort någon egenklassificering av innehållet i ytbehandlingsbadet, utan enbart hänvisat till kromsyrans klassificering avseende vissa faroegenskaper (utifrån klassificering av posten krom(VI)föreningar i CLP-förordningen). Länsstyrelsen har utifrån den vägledning som getts från centrala myndigheter därför i det ursprungliga föreläggandet utgått från att badet ska betraktas som en blandning, och att reglerna för dessa ska tillämpas.

Bolaget har till stöd för sin inställning anfört i huvudsak följande. Ytbehandlingsbadet innehåller huvudsakligen en blandning av kromsyra och vatten och inte en blandning av kromtrioxid och vatten. I aktuellt fall blandas kromtrioxid i vatten varvid drygt 99 % ombildas till kromsyra och knappt 1 % återstår. Liknande fall är exempelvis då kalk blandas i svavelsyra varvid gips bildas eller när natrium blandas i saltsyra varvid saltvatten bildas. Kromsyra har en bindande klassificering enligt gällande bestämmelser. Kromsyra ska klassificeras som cancerframkallande, allergi- framkallande, samt mycket giftigt för vattenlevande organismer. Kromsyra finns inte med bland de cancerframkallande ämnena som regleras i Sevesodirektivet. Därmed ska kromsyra regleras med avseende på sin miljöfarlighet. Innehållet i ytbehandlingsbadet är därför att betrakta som en krom(VI)förening och klassificeras enligt den harmoniserade klassificeringen, som cancerogen och mycket giftig för vattenlevande organismer. Tröskelvärdena är därmed 100 ton och 200 ton för den lägre respektive högre kravnivån enligt Sevesoförordningen. Bolaget instämmer med KEMI i att kromsyran är att jämföra med kromater och inte kromtrioxid. En kommande kompletterande utredning avseende akut toxicitet kommer att genomföras när Mark- och miljööverdomstolens dom i detta mål vinner laga kraft.

REMISSYTTRANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Mark- och miljööverdomstolen har inhämtat remissyttrande från KEMI och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Myndigheterna har anfört i huvudsak följande.

KEMI: Vad bolaget har anfört om lösningens sammansättning är sannolikt korrekt. Detta innebär emellertid inte med automatik att endast de klassificeringar som finns angivna för posten ”krom(VI)föreningar med undantag för bariumkromat och föreningar som är upptagna på annat ställe i bilagan”, i bilaga VI till CLP-förordningen, är aktuella. Specifika kromföreningar kan utöver det som anges för denna grupp ha andra farliga egenskaper. Dessa egenskaper ska enligt CLP-förordningen fastställas genom egenklassificering (artikel 4.3), vilket är bolagets ansvar. Vid klassificeringen av kromsyra bör man t.ex. ta hänsyn till kromtrioxidens egenskaper. Enligt den beskrivning som bolaget har gjort har det rena ämnet reagerat med vattnet, och det handlar då om att ett nytt ämne (kromsyra) bildats. Det är då av vikt att bolaget bedömer vattenlösningens farlighet. Eftersom bolaget inte verkar ha gjort detta är den aktuella effekten för akut toxicitet inte utredd.

MSB: MSB ansluter sig till KEMI:s ståndpunkt att ett nytt ämne har bildats och att innehållet i ytbehandlingsbadet därför ska egenklassificeras, något som av allt att döma inte har gjorts. MSB vill särskilt betona bolagets ansvar att egenklassificera substansen för akut toxicitet, trots att harmoniserad klassificering finns för andra farliga egenskaper. Denna egenklassificering är avgörande för vilken kravnivå enligt Sevesolagen som bolaget ska anses omfatta.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL**Tillämplig lagstiftning***CLP-förordningen*

Bestämmelser om klassificering av kemiska ämnen och blandningar finns i avdelning II i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december

2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (CLP-förordningen).

Av förordningen framgår att med klassificering menas att ta reda på en produkts farliga egenskaper med avseende på hälsofaror, miljöfaror och fysikaliska faror som till exempel brand- och explosionsfara. De olika farorna är uppdelade i faroklasser som beskriver typ av fara, t.ex. akut toxicitet. Faroklasserna är i sin tur uppdelade i kategorier som beskriver graden av fara.

För vissa ämnen finns en harmoniserad klassificering. Förteckningen över sådana ämnen med bindande EU-gemensam klassificering finns i bilaga VI till CLP-förordningen. För ämnen som inte har en harmoniserad klassificering gäller att företagen själva ska klassificera och märka ämnet med hjälp av kriterierna i CLP-förordningen, så kallad egenklassificering. Samma sak gäller för de faroklasser som inte omfattas av den bindande klassificeringen för ett visst ämne i bilaga VI.

I tabell 3.1 i bilaga VI i CLP-förordningen återfinns kromtrioxid med vissa angivna faroklasser, däribland akut toxicitet kategori 2. Kromsyra återfinns inte i CLP-förordningen. Förordningen reglerar dock krom(VI)föreningar.

Seveso II-direktivet

Rådets direktiv 96/82/EG av den 9 december 1996 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår och konventionen om gränsöverskridande effekter av industriolyckor (Seveso II-direktivet) upphörde att gälla den 1 juni 2015.

Seveso III-direktivet

Från den 1 juni 2015 har *Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/18/EU av den 4 juli 2012 om åtgärder för att förebygga och begränsa faran för allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår och om ändring och senare upphävande av rådets direktiv 96/82/EG (Seveso III-direktivet)* implementerats i svensk rätt, dels genom en ny Sevesoförordning, dels genom ändringar i Sevesolagen.

De huvudsakliga förändringarna i Sevesolagstiftningen är dels dess anpassning till CLP-förordningen, dels de ändringar som gjorts för att uppfylla kraven i Århuskonventionen och EU-rättsakter om allmänhetens rätt att göra sin stämma hörd (se SOU 2014:17 s. 17).

Sevesolagen

Seveso II-direktivet implementerades i svensk rätt genom *lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor* (Sevesolagen). Sevesolagen och ändrades i samband med implementering av Seveso III-direktivet.

Äldre Sevesoförordningen

Förordningen (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (äldre Sevesoförordningen) upphörde att gälla den 1 juni 2015. Under rubriken ”Del 2 – Särskilda kategorier av farliga ämnen som inte särskilt anges i del 1” i bilagan anges vilka mängder som gäller för den högre respektive lägre kravnivån för olika kategorier av farliga ämnen.

Sevesoförordningen

Förordningen (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesoförordningen) trädde i kraft den 1 juni 2015. Under rubriken ”Del 1 – Kategorier av farliga ämnen” i bilaga 1 anges vilka gränsvärden som gäller för den högre respektive lägre kravnivån för ämnen med olika farokategorier enligt CLP-förordningen.

Av Sevesoförordningens övergångsbestämmelser följer att för verksamhetsutövare vars kravnivå ändrats på grund av ändring av ett ämnes klassificering och detta inte beror på en ändring av verksamhetens anläggningar eller aktiviteter gäller att de nya bestämmelserna ska tillämpas på verksamheten (punkten 8). Detta innebär att de nya kravnivåerna ska tillämpas på bolagets verksamhet.

Bakgrund och frågan i målet

Bolaget använder kromtrioxid i sin verksamhet. I ytbehandlingsbadet blandas kromtrioxid med vatten. Maximal mängd kromtrioxid i bolagets verksamhet är 2 ton. Volymen i ytbehandlingsbadet är 50 m³.

Följande ämnen och föreningar förekommer i verksamheten som är relevanta för prövningen:

<u>Svenskt namn</u>	<u>Internationell kemikalieidentifiering</u>	<u>CAS-nummer</u>
Kromsyra	Chromic acid	7738-94-5
Kromtrioxid ¹	Chromium(VI)trioxide	1333-82-0
Krom(VI)föreningar	Chromium(VI)compounds	saknas

Verksamheter som hanterar farliga ämnen i så stora kvantiteter att de omfattas av Sevesolagstiftningen på den högre kravnivån är skyldiga att upprätta en säkerhetsrapport. Följande farokategorier och mängder för kromtrioxid är aktuella i målet.

<u>Lagstiftning</u>	<u>Farokategori/riskfras</u>	<u>Krav för högre nivå (ton)</u>
Äldre Sevesoförordningen	Mycket giftiga (riskfras R26)	20
Sevesoförordningen	Akut toxicitet kategori 2	200

Länsstyrelsen har tillämpat den äldre Sevesoförordningen som gällde vid tidpunkten för beslutet. Länsstyrelsen har bedömt att innehållet i ytbehandlingsbadet är en lösning och att lösningens hela mängd ska klassificeras som kromtrioxid. Den mängd kromtrioxid som bolaget använder överstiger 20 ton och ämnet omfattas av farokategorin mycket giftig (riskfras R26). Mot denna bakgrund har länsstyrelsen ansett att bolaget omfattas av den högre kravnivån. Länsstyrelsen har därför förelagt bolaget om komplettering av säkerhetsrapporten med uppgifter som specificerats i punkt 1–5 i föreläggandet. Emellertid kvarstår endast punkt 1–4 eftersom det är ostridigt i målet att bolaget har uppfyllt punkten 5. Mark- och miljödomstolen har

¹ I målet förekommer även benämningarna krom(VI)trioxid och krom(VI)oxid. Benämningarna är synonymer. Det systematiska namnet (IUPAC-nomenklatur) är krom(VI)trioxid.

kommit fram till att bolaget inte uppnår den högre kravnivån och därför upphävt länsstyrelsens föreläggande.

Avgörande för bedömningen av om länsstyrelsens föreläggande ska upphävas är därmed om bolaget ska anses hantera en sådan mängd kromtrioxid att verksamheten ska anses tillhöra den högre kravnivån.

Ska länsstyrelsens föreläggande upphävas?

Länsstyrelsens föreläggande grundar sig på att bolaget hanterar kromtrioxid, och att hela mängden av kromtrioxid utblandad i vatten (total ca 50 ton) ska klassificeras som kromtrioxid. Med denna tolkning omfattades bolaget av den högre kravnivån eftersom hanteringen klart överstiger 20 ton. Enligt de förändringar som har gjorts i Seveso-lagstiftningen under målets handläggning i Mark- och miljööverdomstolen är tröskelvärdet för den högre kravnivån numera 200 ton kromtrioxid. Hanteringen av kromtrioxid i verksamheten kan därmed inte, oavsett om innehållet i ytbehandlingsbadet ska jämföras med det rena ämnet eller inte, medföra att verksamheten ska omfattas av den högre kravnivån. Länsstyrelsens föreläggande har alltså inte stöd i nuvarande Seveso-lagstiftning. Föreläggande ska därför upphävas.

Mark- och miljööverdomstolen vill därtill göra följande påpekanden beträffande innehållet i ytbehandlingsbadet. Bolaget har uppgett att kromsyra bildas när kromtrioxiden reagerar med vatten. KEMI har i sitt remissyttrande uttalat att detta sannolikt är korrekt. Länsstyrelsen och MSB har anslutit sig till KEMI:s ståndpunkt. Mark- och miljööverdomstolen anser mot denna bakgrund att det saknas skäl att frångå KEMI:s bedömning av innehållet i ytbehandlingsbadet.

Enligt CLP-förordningen är huvudregeln att varje ämne och blandning ska egenklassificeras. I det fall det finns en harmoniserad klassificering behöver dock ingen egenklassificering göras. Så som KEMI har anfört finns det inte någon harmoniserad klassificering av det specifika ämnet kromsyra. En egenklassificering måste därför göras enligt CLP-förordningen. Först därefter kan ställning tas till om verksamheten

omfattas av den högre kravnivån. Denna prövning ligger emellertid utanför prövningsramen för detta mål.

Sammanfattning

Av anförda skäl ska överklagandet avslås. Eftersom Mark- och miljööverdomstolens dom inte kan överklagas medför denna utgång även att mark- och miljödomstolens inhibitionsbeslut upphör att gälla.

Förhandsavgörande från EU-domstolen

Länsstyrelsen har begärt att Mark- och miljööverdomstolen ska inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen i fråga om inom vilka koncentrationsgränser en blandning ska jämföras med rena ämnen enligt not 2 och 3 till Seveso III-direktivet. Med anledning av de ändringar som skett i Sevesolagstiftningen, och mot bakgrund av utgången i målet, är frågan om under vilka förutsättningar blandningar ska jämföras med det rena ämnet (not 2 till Seveso III-direktivet) inte aktuell i detta mål. Begäran om förhandsavgörande ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Yvonne Eklund samt tf. hovrättsassessorerna Christoffer Sheats, referent och Kristina Börjevik Kovaniemi.

Fördragande har varit David Sandberg.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
3:4

DOM
2015-04-21
meddelad i
Växjö

Mål nr M 5056-14

KLAGANDE

Lomma Hårdkrom AB

MOTPART

Länsstyrelsen i Skåne län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Skåne län beslut 2014-11-24 i ärende nr 456-24451-2011, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om säkerhetsrapport samt intern plan för räddningsinsatser för Lomma Hårdkrom AB, fastigheten X i Lomma kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver det överklagade beslutet avseende punkterna 1-4.

Mark- och miljödomstolen prövar inte yrkandet om att föreläggandet ska ersättas med beslut med förklaring att verksamheten inte omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Det tidigare meddelade inhibitionsbeslutet från den 12 december 2014 upphör att gälla när denna dom vinner laga kraft.

Dok.Id 320690

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Skåne län (nedan länsstyrelsen) beslutade den 24 november 2014 att förelägga Lomma Hårdkrom AB (nedan bolaget) enligt 20 och 21 §§ lagen (199:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor att lämna in nedanstående kompletterande uppgifter till bolagets säkerhetsrapport.

1. verksamhetens omgivning med uppgifter om känsliga objekt (förskolor, skolor, vårdboenden osv) andra verksamheter och skyddsvärda objekt ska beskrivas. Även större vägar och järnvägstrafik ska beskrivas och transportarbetets inriktning och omfattning ska framgå (4 § 3 p Statens Räddningsverks föreskrifter (SVFS 2005:2) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor).
2. Meteorologiska, geologiska och hydrologiska förhållanden på platsen (4 § 1 p SVFS 2005:2).
3. Riskanalysen ska kompletteras med uppgifter om händelser som kan uppstå utifrån 7 § SRVFS 2005:2.
4. En bedömning av hur omfattande och svåra följderna av de identifierade allvarliga kemikalieolyckorna skulle kunna bli, inklusive kartor, ritningar, bilder eller motsvarande information som visar områden som kan komma att påverkas av en allvarlig kemikalieolycka (7 § 4 p SRVFS 2005:2).
5. En förnyad och aktuell intern plan för räddningsinsatser för verksamheten i enlighet med Bilaga 2 till SRVFS 2005:2. Planen ska upprättas i samråd med räddningstjänsten.

Den interna planen för räddningsinsatser enligt punkt 5 ovan skulle ha inkommit till länsstyrelsen senast den 19 december 2014. Kompletteringar enligt punkt 1-4 ovan skulle ha inkommit till länsstyrelsen senast den 20 februari 2015.

Länsstyrelsen beslutade vidare med stöd av 24 § lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor att punkt 5 enligt beslutet skulle gälla omedelbart även om det överklagades.

Bolaget har överklagat beslutet och i samband härmed yrkat att länsstyrelsens beslut inhiberas i avvaktan på slutlig dom. Mark- och miljödomstolen har med anledning härav den 12 december 2014 beslutat att det överklagade beslutet, intill dess målet slutligen avgjorts eller annat förordnats, tills vidare inte ska gälla.

YRKANDEN M.M.

Bolaget yrkar i första hand att föreläggandet upphävs och ersätts med ett beslut som baseras på att bolaget inte omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

I andra hand yrkas att tidpunkten för när punkt 1-4 ska ha inkommit till länsstyrelsen senareläggs till att vara två månader efter lagakraftvunnen dom.

Som grunder för överklagandet anför bolaget i huvudsak följande.

Bolaget har tidigare i ärendet framfört att verksamheten inte omfattas av den högre kravnivån i den så kallade Sevesolagstiftningen, det vill säga lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor med tillhörande förordning och föreskrifter, och därmed inte är skyldiga att upprätta en säkerhetsrapport.

Bolaget använder sig av kromtrioxid, CAS-nummer 1333-82-0 vilken genomgår en kemisk reaktion med vatten och bildar kromsyra, CAS-nummer 7738-94-5.

De i verksamheten viktigaste förekommande kemiska produkterna är:

Krom(VI)oxid: 2 ton (Lagerhållen mängd)

Kromsyra: 12,5 ton (50 m³ 25 % vattenlösning av kromsyra i ytbehandlingsbadet)

Kemikalieinspektionen (KEMI) har uttalat följande:

Krom(VI)oxid finns som sådant med i Bilaga VI till CLP och en lösning där denna ingår skulle därför kunna ses som en blandning med klassificering enligt allmänna och specifika koncentrationsgränser.

Å andra sidan kan kromsyra också ses som ett ämne där vattnet behövs för att bevara det lösta kromtrioxidens stabilitet. Kromsyra (7738-94-5) finns t.ex. anmält från flera företag till ECHA:s klassificerings- och märkningsregister (dit tillverkare och importörer ska anmäla farliga ämnen).

Eftersom kromsyra är en unik kemisk förening är det inte en blandning av krom(VI)oxid och vatten. Det är lika felaktigt som att bordssalt skulle vara en blandning av saltsyra och natronlut. Att flera företag anmält fel kemisk produkt kan inte tas som intäkt för att felet övergår i att vara korrekt.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har framfört att frågeställningen har varit på agendan på EU-nivå. Någon gemensam ståndpunkt har ännu inte uppnåtts inom EU. Storbritannien är av den uppfattningen att toxikologiska värden på kromtrioxid inte är relevanta i detta sammanhang och att det bör vara miljöfarlighetsklassificering som gäller. Storbritanniens tolkning överensstämmer med EU:s bindande klassificering för kromsyra. Kromsyran i ytbehandlingsbadet uppvisar inte alls samma akuttoxiska hälsoeffekter som kromtrioxid gör.

Frågan är ytterst allvarlig då den samtidigt riskerar att hindra EU:s grundpelare om den fria rörligheten för varor och tjänster inom EU.

Länsstyrelsen har framfört att styrelsen grundar sin bedömning bland annat på det ställningstagande som ges av EU-kommissionens Committee och Competent Authorities i ”Council Directive 96/82/EC as amended by Council Directive 2003/105/EC-Agreed questions and answers”. Häri uttalas att beredningar som håller mer än 7 % av substansen (läs krom(VI)oxid) har samma egenskaper som ren krom (VI)oxid.

Detta medför att sådana beredningar faller in under kravet på säkerhetsrapporter om lagrad mängd överstiger 20 ton.

Men ytbehandlingsbadet med kromsyra innehåller huvudsakligen vatten och kromsyra samt en marginell halt av krom(VI)oxid. Detta beror på att jämvikten mellan krom(VI)oxid och vatten å ena sidan och kromsyra å andra sidan är så starkt förskjuten åt höger att halten krom(VI)oxid i vattnet är ytterst ringa. Enligt resonemanget ovan beräknas andelen krom(VI) att utgöra 1 % av totalhalten krom(VI)föreningar i vattenfasen (som är 25 %) vilket innebär att halten krom(VI)oxid uppgår till högst 0,25 % i vattenfasen, det vill säga betydligt långt under kriteriet på 7 % för att ”beredningen” ska antas ha samma egenskaper som krom(VI)oxid.

Det står dessutom inget om att beredningen avser vatten som så kallat lösningsmedel. Beredningarna som uppenbarligen avses utgörs av sådana kemiska produkter/blandningar som inte reagerar kemiskt med krom(VI)oxid. Källan är således irrelevant i aktuellt mål.

Enligt ECHA gäller följande:

”Acids generated from chromium trioxide and their oligomers are identified as substances meeting the criteria of article 57(a) of regulation (EC) 1907/2006 (REACH) owing to their classification in the hazard class carcinogenicity category 1B1 under Annex VI, part 3, Table 3.1 of regulation (EC) No 1272/2008, as well as its corresponding classification under Annex VI, part 3, Table 3.2 as carcinogen category 2.”

Kromsyra har således en bindande klassificering enligt EU, vilken framgår av bilaga VI till REACH-förordningen. Denna gäller för:

”Chromium (VI) compounds, with the exception of barium chromate and of compounds specified elsewhere in this Annex.”

Där framgår att kromsyra ska klassificeras som cancerframkallande, allergiframkallande samt mycket giftigt för vattenlevande organismer. Kromsyra finns inte med bland de cancerframkallande ämnena som regleras i Seveso-direktivet. Därmed ska kromsyra regleras med avseende på sin miljöfarlighet.

Innehållet i ytbehandlingsbadet är därför att betrakta som en krom(VI)förening och klassificeras, enligt den harmoniserade klassificeringen, som cancerogen och mycket giftig för vattenlevande organismer (R49, R43 och R50/53) varvid tröskelvärdena blir 100 och 200 ton för den lägre respektive högre kravnivån enligt förordningen.

Kemikalieinspektionen har i yttrande över överklagandet anfört i huvudsak följande.

Kemikalieinspektionen vidhåller sin bedömning enligt vad som anges i det överklagade beslutet. Med anledning av vad bolaget anfört i sitt överklagande vill Kemikalieinspektionen göra följande förtydligande. Det är korrekt att kromsyra skulle kunna rymmas inom den harmoniserade klassificeringen av krom(VI)blandningar i bilaga VI i förordning (EG) nr 1272/2008 som bolaget anfört.

Denna klassificering anger dock enbart vissa faroklasser. För alla poster i del 3 i bilaga VI gäller att för övriga faroklasser ska tillverkare, importörer och nedströmsanvändare göra en egen bedömning huruvida de uppfyller klassificeringskriterierna eller inte (se artikel 4.3 andra stycket förordning (EG) nr 1272/2008). För ett enskilt ämne i gruppen kan därför ytterligare faroklasser således aktualiseras genom egenklassificering. I det gällande fallet handlar det då främst om hur kromsyra ska klassificeras i klassen Akut toxicitet.

Bedömningen av vilka konsekvenser klassificeringen i sin tur får enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor faller utanför Kemikalieinspektionens kompetensområde.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har i yttrande över överklagandet anfört i huvudsak följande.

Helt avgörande i ärendet är hälso- och miljöfarlighetsklassificeringen av de beredningar som uppkommer då C_1O_3 löses i vatten. MSB har vid tidigare tillfällen på fråga från länsstyrelsen redogjort för de diskussioner som förekommit i frågan mellan Sevesomyndigheter från olika EU-länder. MSB har vid dessa tillfällen framhållit att kontakt med Kemikalieinspektionen bör tas. Kemikalieinspektionen är i Sverige ansvarig myndighet för de i ärendena relevanta klassificeringsregelverken, samt expertmyndighet för frågor gällande kemiska produkters hälso- och miljöfarliga egenskaper. Följaktligen anser MSB att kemikalieinspektionens yttrande i denna fråga ska vara avgörande för bedömningen av ärendet.

Länsstyrelsen har i yttrande över överklagandet anfört i huvudsak följande.

Länsstyrelsen vidhåller det som angetts i det överklagade beslutet och motsätter sig bolagets förstahandsyrkande. Länsstyrelsen har inget att erinra mot att tiden för att inkomma med uppgifter enligt punkt 1-4 i det överklagade beslutet förlängs, och motsätter sig därmed inte bolagets andrahandsyrkande.

Länsstyrelsen hänvisar till det som angivits i det överklagade beslutet. Bolaget har uppfyllt punkt 5, vilket innebär att endast punkt 1-4 kvarstår.

Bolaget menar att verksamheten inte omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen). Länsstyrelsen har, vilket redogjorts för i beslutet, begärt tillsynsvägledning från de centrala tillsynsvägledande myndigheterna på området, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Kemikalieinspektionen. De svar som länsstyrelsen erhållit från dessa stöder, enligt länsstyrelsens mening, bedömningen att verksamheten omfattas av Sevesolagen.

De ytbehandlingsbad som frågan gäller innehåller kromtrioxid löst i vatten. Enligt bolagets mening är detta inte att betrakta som en 13 %-ig blandning av kromtrioxid, utan en vattenlösning av kromsyra, och ger i överklagandet en närmare förklaring till detta. Ska baden anses utgöras av kromsyralösning i enlighet med bolagets ståndpunkt uppvisar inte baden egenskaper som omfattas av Sevesolagen. Betraktas baden däremot som en blandning av kromtrioxid omfattas de av reglerna.

Länsstyrelsen har i tillsynsvägledning från MSB erhållit uppgifter om att klassificeringen av kromtrioxid som mycket giftig vid inandning (R36) baseras på ett aerosoltest där man använt en vattenlösning, vilket pekar på att en vattenlösning av kromtrioxid (kromsyra som bolaget menar) faktiskt uppvisar samma egenskaper som det rena ämnet. Bolaget har inte redovisat några testresultat eller liknande avseende ytbehandlingsbadet som pekar på att ämnet, som bolaget hävdar, inte uppvisar samma akuttoxiska hälsoeffekter som kromtrioxid gör.

Med hänvisning till den tillsynsvägledning som länsstyrelsen erhållit från expertis vid de centrala myndigheterna kan länsstyrelsen inte göra någon annan bedömning än att bolaget omfattas av Sevesolagen. Länsstyrelsen har med anledning av det bolaget anfört inget övrigt att tillägga i ärendet.

DOMSKÄL

Bolaget har gett in en säkerhetsrapport till tillsynsmyndigheten, men har vid tillsynsmyndighetens krav på komplettering hävdad att verksamheten inte omfattas av krav enligt ”Seveso”-lagstiftningen (lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt tillhörande förordning (1999:382)), eftersom bolaget hävdar att kromsyra är en unik kemisk förening och inte bara en blandning av kromtrioxid och vatten. Vidare anser bolaget att frågan har betydelse för tolkningen dels av EU:s regler om klassificering av kemikalier, dels EU:s regler om fri rörlighet för varor och tjänster. I sin motivering anför dock bolaget bara att man vänder sig mot klassificeringen till den högre kravnivån.

Det överklagade föreläggandet avser komplettering av en säkerhetsrapport. Bolagets yrkande om att helt slippa klassificering utifrån Sevesolagstiftningen har inte prövats av länsstyrelsen, varför det inte kan prövas i detta mål. Bolagets yrkande i den delen ska därför avvisas.

Frågan i målet är alltså om bolaget måste lämna in en säkerhetsrapport enligt Sevesolagstiftningen, beroende på vilka mängder av vissa kemikalier som lagras/hanteras samtidigt, och mer explicit, om det är kromtrioxid i fast form som lagrad kemikalie och/eller dess vattenlösning i ytbehandlingsbad som ska anses vara avgörande för bedömningen. I vattenlösning (hydratiserad form) benämns kromtrioxid som kromsyra. Kromsyra finns inte som rent ämne (100 %). Länsstyrelsens beslut baseras på att det är hela vikten av lösningen av kromdioxid/kromsyra som ska beaktas, d.v.s. även vattnet ska inräknas.

Motivet för ”Seveso”-lagstiftningen är att om det kan uppkomma avsevärda miljö- och hälsorisker i samband med stora industriella olyckor, t.ex. brand eller att kemikalier på annat sätt kommit lös, så ska det i förväg ha gjorts en analys av möjligheterna till riskminskning. Det ska dock enligt mark- och miljödomstolens uppfattning vid klassificeringen av en anläggning inte göras någon riskbedömning för ämnet som sådant, utan den bedömningen får anses vara gjord när bilagorna till förordningen upprättades. Sålunda är det fråga om en tolkning av bilagorna till förordning (1999:382) som är implementeringen av EU:s direktiv 96/82/EG (ändrat genom direktivet 2003/105/EG), sett i förhållande till riskklassificeringen av ifrågavarande ämnen, som görs. Dessa bilagor är dels en lista med vissa namngivna ämnen, och dels en lista med utgångspunkt i riskklassificeringen av enskilda, i listan icke namngivna, ämnen. Klassificeringen görs utifrån de riskfraser som ska finnas registrerade för det enskilda ämnet och som ska framgå av märkning och varuinformationsblad för den enskilda produkten. För varje riskfras anges gränser för vilka hanterade mängder som föranleder åtgärd på lägre eller högre kravnivå, där den lägre innebär upprättande av handlingsprogram (anmälningsplikt) och den högre upprättande av säkerhetsrapport (tillståndsplikt).

Bilagorna till förordningen avser både ämnet i fråga och beredningar av ämnet som har samma klassificering som ämnet i sig har. Bolaget hävdar nu dels att vattenlösning av kromdioxid inte är en beredning, samt dels att hydratiserad kromtrioxid, benämnt kromsyra, inte är kromtrioxid, med hänvisning till jämviktskemiska överväganden.

I bolagets kemikalielista i den inlämnade säkerhetsrapporten anges riskfraserna för Kromsyra (Kromtrioxid). Bolaget har alltså inte åtskilt ämnena, som där anges gemensamt med samma riskfraser. Av kemikalieinspektionens ämnesregister framgår att kromtrioxid har flera alternativa namn, bl.a. kromsyra. Detta tyder på att problemet är konstruerat, sett till syftet med lagstiftningen och att det då borde vara den totala mängden 6-värt krom, räknat som kromtrioxid som ska bedömas. Avseende frågan, vad som verkligen gäller för ifrågavarande ämnen, dels enligt svensk lagstiftning och dels om det framgår någon skillnad gentemot EU-reglerna, bedömer domstolen emellertid enligt följande.

Enligt 2 § lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor definieras farliga ämnen som de ämnen, blandningar och beredningar som regeringen föreskriver och som förekommer som råvara, produkter, biprodukter, mellanprodukter och restprodukter, inbegriper sådana ämnen som kan bildas vid en olycka. Enligt 3 § ska lagen tillämpas på farliga ämnen som motsvarar eller överstiger de föreskrivna mängderna. Med förekomst av farliga ämnen avses den faktiska eller möjliga förekomsten av sådana ämnen i en verksamhet eller den förekomst som skulle kunna uppstå vid en okontrollerad industriell kemisk process. Enligt domstolens bedömning tyder formuleringarna på att alla förekomstformer av ett givet ämne ska beaktas, så länge som de farliga egenskaperna kvarstår och kan komma till uttryck i en olyckssituation (t.ex. bildning av aerosoler och dylikt vid brand).

Det finns också en regel som innebär summering av flera ämnen som var för sig ligger under gränserna, vilket också kan tillämpas om man i detta fall skulle betrakta det som två olika ämnen. Definition av blandning och beredningar finns inte i

den svenska ”Seveso”-lagstiftningen, men det framgår av 14 kap 2 § miljöbalken att en blandning ska ses som en blandning eller lösning av som består av två eller flera kemiska ämnen. Enligt 1 § KIFS 2005:7 är en beredning samma sak som en blandning enligt ovan, även enligt artikel 3 i REACH-förordningen EG nr 197/2006. Det är relevant att använda samma definitioner eftersom det sker en överkoppling mellan lagarna via nämnda bilagor.

I bilaga 1 till EU-direktivet (Seveso) anges att blandningar eller beredningar ska jämföras med rena ämnen i den mån som de överensstämmer med de gränsvärden för koncentration som med hänsyn till sina respektive egenskaper har fastställts i de direktiv i ämnet som anges i del 2 not 1, eller de senaste anpassningarna av dessa till den tekniska utvecklingen som anges i del 2 not 1 till denna bilaga, såvida inte en innehållsförteckning uttryckt i procenttal eller någon annan beskrivning särskilt lämnas. I noten anges bl.a. vad som gäller om t.ex. avfall, men också att om ämnen och beredningar uppvisar egenskaper som medför flera klassificeringar ska de lägsta tröskelvärdena tillämpas för det här direktivet. Vid tillämpningen av regeln i not 4 (summeringsregler) ska emellertid det valda tröskelvärdet alltid motsvara den aktuella klassificeringen.

Mark- och miljödomstolen kan inte finna annat än att vattenlösningar av kromtrioxid utgör beredningar eller blandningar av ämnet i fråga.

Svenska regelverket

Med utgångspunkt från de riskfraser för kromtrioxid/kromsyra som bolaget har angett i sin kemikalielista är dessa R45, R46, R9, R24/25E, R26E, R35, R42/43, R48/23E, R62, R50/53, S53, S45, S60 och S61.

De riskklasser som återfinns i bilaga del 2 till ”Seveso”-förordningen har ovan markerats med understrykning. R24/25 (*giftigt vid hudkontakt och förtäring*) medför krav på lägre nivå vid 50 ton, för R26 (*mycket giftigt vid inandning*) anges 5 ton vid den lägre kravnivån, 20 ton vid den högre. R50/53 (*mycket giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön*) medför den

lägre kravnivån vid 100 ton. Företaget har uppgett 2 ton kromtrioxid i fast form och 12,5 ton i vattenlösning (25 %-ig). Det skulle då utifrån de ursprungligen lämnade uppgifterna inte ha varit aktuellt med den högre kravnivån, om man räknar på kromatinnehållet och om det inte förekommer andra kemiska ämnen som skulle föranleda tillämpning av summeringsregeln.

EU-regelverket

Inför länsstyrelsens beslut anförde dock bolaget att vattenlösningarna ska bedömas separat, utifrån att klassificeringen R26 för vattenlösningar enligt EG-förordning 1272-2008 om klassificering, märkning och förpackning av kemiska ämnen (CLP) bara gäller för vattenlösningar med mer än 7 % kromtrioxid tillfört. Lösningen ska enligt bolaget istället betraktas som kromsyra (som har fått ett annat CAS-nummer än kromtrioxid). För kromsyra uppges att det inte finns någon harmoniserad klassificering för denna riskklass, då istället en självklassificering ska ske utifrån ämnets inneboende egenskaper. Bolaget har även anført att CLP-klassificering finns utifrån R-fraserna 43, 49 och 50/53, vilket skulle leda till tröskelvärde 100 ton för den lägre kravnivån.

Beträffande CAS-nummer: 1333-82-0 leder detta till EG-nummer: 215-607-8, Preferred name: Chromium oxide (med alternativnamn bl.a. kromsyra) i KEMI:s ämnesregister. I ECHA-databasen leder detta CAS-nummer till chromium (VI) trioxide. Kromtrioxid anges bl.a. vara cancerframkallande och mycket giftigt för vattenlevande organismer, även med långtidseffekt. Under DSD-klassificering (Dangerous Substances Directive) anges riskklassificeringar för olika koncentrationsintervall. Över 10 % kromtrioxid innebär riskklassen R35 starkt frätande.

Beträffande CAS-nummer: 7738-94-5 (EG-nummer: 231-801-5 Preferred name: Chromic acid i KEMI:s ämnesregister) erhålls i ECHA-databasen ingen riskklassificering, men överlag samma faroangivelser som för kromtrioxid.

Yttrandet från KEMI och MSB ger stöd för tolkningen att regler för krom(VI)-blandningar ska tillämpas.

Mark- och miljödomstolen kan inte finna annat än att i EU:s regelverk har avhandlats lösningar av sexvärd krom med bedömningar av riskklasser m.m. Det framstår som att de bedömda egenskaperna härrör från kromatjoner, vilket blir följden av upplösning i vatten av kromtrioxid. Fasta kromtrioxidpartiklar torde också ge upphov till kromatjoner vid kontakt med kroppsvätskor och kroppsvävnader, på grund av kromatets höga affinitet till vatten. Huruvida kromatjoner med vätejoner som motjon även kan betecknas som kromsyra spelar härvid ingen roll för bedömningen.

Vidare bedömer domstolen det som rimligast att det vid vattenlösningar är innehållet av sexvärt krom som är bestämmande för tolkning av listtillhörigheten, då annars t.ex. 70 kg kromtrioxid som lösts i vatten skulle utgöra lika stor fara som ett ton ren kromtrioxid. Om hela mängden av en lösning, inklusive vatten, skulle beaktas, bör det framgå av märkningsregler att blandningar över en viss koncentrationsnivå skulle kräva märkning, i detta fall sett främst till riskfrasen R 26. Domstolen har inte kunnat finna någon sådan bestämmelse.

Oavsett om man anger kromatinnehållet som kromsyra eller som kromtrioxid uppnås inte nivån för den högre kravnivån enligt ”Seveso”-lagstiftningen utifrån de redovisade mängderna. Någon motsättning mellan EU-lagstiftningen och dess svenska uttryck kan inte hittas.

Domstolen tar som ovan angetts, inom ramen för detta mål, inte ställning till om den lägre kravnivån ska tillämpas eller ej, men kan konstatera att säkerhetsrapporten även torde kunna tjäna som utgångspunkt för en handlingsplan. Eftersom den högre kravnivån inte uppnås ska föreläggandet, då det grundar sig på bedömningen att den högre kravnivån uppnås, upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 12 maj 2015

Lena Stjernqvist

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg. Föredragande har varit beredningsjuristen Josefine Gällerspång.